Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžso/215/2015
Identifikačné číslo spisu:	1013201515
Dátum vydania rozhodnutia:	26.07.2017
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2017:1013201515.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: N.. G. M., nar. XX.XX.XXXX, G. XX, H., zastúpený: Mgr. Kristína Grausová, PhD., advokátka, Mostová 2, Bratislava, proti žalovanému: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ulica 29. augusta 8, Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 1140-3/2013-BA zo dňa 29.07.2013, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/202/2013-42 zo dňa 27.01.2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/202/2013-53 zo dňa 05.06.2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/202/2013-42 zo dňa 27.01.2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/202/2013-53 zo dňa 05.06.2015 z r u š u j e a vec mu v r a c i a na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom č. k. 5S/202/2013-42 zo dňa 27.01.2015 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/202/2013-53 zo dňa 05.06.2015 podľa § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. zrušil rozhodnutie žalovaného č. 1140-3/2013-BA zo dňa 29.07.2013 (ďalej aj len „napadnuté rozhodnutie žalovaného") a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 296,44 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku k rukám jeho právnej zástupkyne. Napadnutým rozhodnutím žalovaného bolo zmenené rozhodnutie Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava č. 700-0212549409-GC04/09 zo dňa 15.10.2009 vo výrokovej časti v tom, že bol vypustený text: „... § 152a zákona v znení neskorších predpisov..." a v ostatnom bolo toto rozhodnutie vo veci predpísania poistného na nemocenské poistenie, poistného na starobné poistenie, poistného na invalidné poistenia a poistného do rezervného fondu solidarity žalobcovi za obdobie január 2009 až jún 2009 vo výške 1 273,80 eur potvrdené.

V odôvodnení rozsudku krajský súd uviedol, že sporným bol výklad pojmov „mať oprávnenie" na vykonávanie advokácie, resp. vymedzenie, kedy dochádza k „zániku oprávnenia" na vykonávanie advokácie, a to z toho hľadiska, či zmyslu aplikovaných noriem a úmyslu zákonodarcu, i v kontexte ústavného poriadku Slovenskej republiky, zodpovedá prístup, podľa ktorého je fyzickou osobou, ktorá má oprávnenie na výkon advokácie, každý advokát zapísaný do zoznamu advokátov, už len z dôvodu

jeho formálneho zápisu v zozname advokátov (a prestáva takouto osobou byť iba jeho vyčiarknutím z tohto zoznamu), alebo je namieste taký výklad, podľa ktorého takouto osobou nie je (alebo ňou prestáva byť) advokát, ktorý vo vlastnom mene nie je oprávnený advokáciu vykonávať, hoci je zapísaný v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou. Zároveň poukázal na to, že krajský súd v uplynulých rokoch rozhodoval v niekoľkých prípadoch o žalobách advokátov proti rozhodnutiam Sociálnej poisťovne v obdobných veciach, pričom rešpektoval konštantnú judikatúru Najvyššieho súdu SR, napr. rozsudok vo veci sp. zn. 9Sžso/27/2010 (publikovaný v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 4/2012 pod č. 66), ktorého časť citoval. Svoj názor uvedený v napadnutom rozsudku však krajský súd oprel o nálezy Ústavného súdu SR č. k. II ÚS 63/2012-52 a II. ÚS 426/2012-53, ktorými boli zrušené rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/7/2011 a 9Sžso 21/2011. Podľa názoru krajského súdu je žalovaný povinný vychádzať pri posudzovaní otázky, či advokát je samostatne zárobkovo činnou osobou (ďalej aj len „SZČO") podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej aj len „zákon č. 461/2003 Z. z.") zo stanoviska Slovenskej advokátskej komory o tom, či advokát je alebo nie je SZČO a nemôže takéto stanovisko považovať za sporné. Neobstojí preto ani názor najvyššieho súdu (vyslovený rozsudkom sp. zn. 7Sžso/27/2010 zo dňa 01.07.2010), podľa ktorého na účely zákona č. 461/2003 Z. z. treba advokáta zapísaného v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou považovať za povinne nemocensky a povinne dôchodkovo poistenú SZČO, a to bez ohľadu na skutočnosť, či advokátsku činnosť vykonáva ako advokát vo svojom mene alebo ako spoločník, prípadne konateľ právnickej osoby poskytujúcej služby advokácie. Takto formulovaný názor totiž vychádza iba z formalistického výkladu dotknutých ustanovení a nezohľadňuje ich materiálnu podstatu, a tým ani zmysel a účel právnej úpravy. Krajský súd v zhode s ústavným súdom zastával názor, že advokát, ktorý je zapísaný v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, síce má oprávnenie vykonávať advokáciu, avšak pokiaľ ako fyzická osoba nie je oprávnený dosahovať príjem z advokátskej činnosti (nemôže túto činnosť vykonávať na vlastný účet), nemôže byť považovaný za SZČO v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.12.2010. Iba taký advokát, ktorý môže ako fyzická osoba pri samostatnom výkone advokácie poskytovať právne služby klientom a zároveň ako fyzická osoba prijímať za tieto služby odmenu, je na účely zákona č. 461/2003 Z. z. takou fyzickou osobou, ktorá má oprávnenie na vykonávanie advokácie. Oprávnenie na vykonávanie advokácie zaniká tomu advokátovi, ktorý vykonával advokáciu samostatne a následne začal advokáciu vykonávať ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, pretože podľa zákona už v takom prípade nie je oprávnený samostatne advokáciu vykonávať. Obligatórny zápis advokáta, ktorý je konateľom spoločnosti s ručením obmedzeným, v zozname advokátov vedenom Slovenskou advokátskou komorou, je treba považovať predovšetkým za osvedčenie splnenia zákonom vyžadovaných požiadaviek (najmä odborných) pre výkon tohto povolania a za formálnu podmienku na to, aby mohol advokát v mene a na účet iného subjektu (spoločnosti s ručením obmedzeným) advokáciu vykonávať. Krajský súd tiež poukázal na to, že oprávnenie rozhodovať o vzniku, prerušení a zániku sociálneho poistenia v sporných prípadoch patrí žalovanému, aj keď bolo Slovenskej advokátskej komore zverené vydávanie potvrdenia o tom, či advokát je SZČO podľa osobitného predpisu. Pri posudzovaní otázky, či advokát je SZČO, je žalovaný povinný vychádzať zo stanoviska Slovenskej advokátskej komory, ostatné okolnosti rozhodujúce pre zánik povinného poistenia posudzuje samostatne. V prípade, ak Slovenská advokátska komora vydá záväzné stanovisko, nemôže už z hľadiska Sociálnej poisťovne ísť v tejto otázke o „sporný prípad". Záväznosť potvrdenia Slovenskej advokátskej komory je pritom vyjadrená priamo v normatívnom texte (II. ÚS 426/2012-53).

Proti rozsudku krajského súdu podal včas odvolanie žalovaný navrhujúc, aby odvolací súd zmenil rozsudok krajského súdu tak, že žalobu o preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného zamietne. Poukázal na to, že o právnom postavení žalobcu ako SZČO bolo rozhodnuté v samostatnom konaní, a to rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava tak, že žalobcovi ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ku dňu 31.12.2007 aj napriek tomu, že od 01.01.2008 zmenil formu výkonu advokácie a začal vykonávať činnosť advokáta ako konateľ v spoločnosti s ručením obmedzeným. Súčasne žalovaný poukázal na rozhodnutia Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, v ktorých sa súdy stotožnili s právnym názorom žalovaného pri posudzovaní právneho postavenia advokátov na účely sociálneho poistenia pri zmene formy výkonu advokácie a predovšetkým na skutočnosť, že v súlade s týmto názorom opätovne rozhodol Najvyšší súd SR aj vo

veciach zrušených a vrátených Ústavným súdom SR (uznesenia sp. zn. II. ÚS 63/2012 a II. ÚS 426/2012). Nálezy Ústavného súdu SR, na ktoré poukázal krajský súd, sú individuálnymi rozhodnutiami o sťažnostiach konkrétnych fyzických osôb v konkrétnom konaní. Preto nejde o rozhodnutia, ktorými by ústavný súd podával záväzný výklad ustanovení zákona č. 461/2003 Z. z. V súčasnosti žalovaný disponuje aj rozsudkom Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Sžso/32/2013 zo dňa 27.11.2013, ktorým najvyšší súd opätovne rozhodol vo veci po tom, ako ústavný súd nálezom sp. zn. II. ÚS 63/2012 zrušil rozsudok najvyššieho súdu sp. zn.7Sžso/32/2013 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. V rozsudku sp. zn. 7Sžso/32/2013 zo dňa 27.11.2013 sa najvyšší súd opätovne stotožnil s právnym názorom žalovaného pri posudzovaní právneho postavenia advokátov na účely sociálneho poistenia pri zmene formy výkonu advokácie. Žalovaný na podporu svojich tvrdení tiež citoval právny názor Najvyššieho súdu SR vyslovený v rozsudku sp. zn. 9Sžso/23/2013. Nesúhlasil s právnym názorom krajského súdu vysloveným v napadnutom rozsudku, lebo s prihliadnutím na právoplatne ukončené súdne konanie vo veci zániku sociálneho poistenia žalobcu ako SZČO rozsudok krajského súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Žalobca sa k odvolaniu žalovaného nevyjadril.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „S.s.p."). V zmysle § 492 ods. 2 S.s.p. odvolacie konania podľa piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté predo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok a konanie mu predchádzajúce bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 O.s.p. a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

Predmetom tohto konania je preskúmanie zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného a jeho postupu pri predpísaní poistného na nemocenské poistenie, starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity v celkovej sume 1 273,80 eur za obdobie mesiacov január až jún 2009.

Žalobca je advokátom od 01.08.2006. Dňom 01.01.2008 začal vykonávať advokátsku činnosť v mene a na účet spoločnosti RASLEGAL, s.r.o., ktorej je spoločníkom i konateľom.

Otázka trvania poistenia bola vyriešená právoplatným rozhodnutím odporcu č. 322-3744-GC-09/2009 zo dňa 06.08.2009 v znení upovedomenia o oprave chyby z 19.11.2009, ktorým odporca zmenil výrokovú časť rozhodnutia Sociálnej poisťovne, pobočky Bratislava č. 705-0210000003-GC09/09 zo dňa 16.03.2009, pričom žaloba o preskúmanie zákonnosti uvedeného rozhodnutia odporcu bola rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4S/201/2009-82 zo dňa 08.07.2011 v spojení s opravným uznesením č. k. 4S/201/2009-106 zo dňa 18.10.2011 zamietnutá. Najvyšší súd SR predmetný rozsudok v spojení s opravným uznesením potvrdil. O sťažnosti proti tomuto rozsudku rozhodol Ústavný súd SR uznesením č. k. II. ÚS 218/2015-19 zo dňa 01.04.2015 tak, že sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú. Ústavný súd konštatoval, že „... napadnutý rozsudok najvyššieho súdu obsahuje dostatok skutkových a právnych záverov, ktoré nie sú svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu."

Jedinou žalobnou námietkou bola námietka nezákonnosti napadnutého rozhodnutia odporcu z dôvodu „predpokladu" žalobcu, že jeho sťažnosti proti rozsudku Najvyššieho súdu SR bude vyhovené, v dôsledku čoho rozhodnutie o trvaní poistenia nebude právoplatné a teda v tomto konaní preskúmanie napadnutého rozhodnutia odporcu bude predčasné.

Najvyšší súd považuje za potrebné poukázať na to, že nálezy Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 63/20112 a II. ÚS 426/2012, o ktoré oprel krajský súd svoj právny názor vyslovený v napadnutom

rozsudku, boli v rozhodovaní o danej problematike ojedinelé, ich vydaniu predchádzali iné rozhodnutia senátov ústavného súdu, ktorými boli obdobné sťažnosti o povinnom nemocenskom a dôchodkovom poistení SZČO - advokáta a vo veciach predpisu poistného na nemocenské poistenie, starobné poistenie a príspevky na starobné dôchodkové sporenie, poistné na invalidné poistenie a poistné do rezervného fondu solidarity odmietnuté (č. k. I. ÚS 290/2010-8 zo dňa 07.09.2010, č. k. II. ÚS 508/2010-15 zo dňa 25.11.2010, č. k. I. ÚS 93/2012-14 zo dňa 29.02.2012, č. k. IV. ÚS 103/2012-13 zo dňa 01.03.2012, č. k. I. ÚS 64/2012-17 zo dňa 08.02.2012, č. k. III. ÚS 118/2012-34 zo dňa 28.03.2012). V týchto rozhodnutiach ústavný súd napr. vyslovil, že „predmetný právny výklad najvyšším súdom nevykazuje nedostatky, ktoré by odôvodňovali záver o porušení základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru" (č. k. II. ÚS 508/2010-15). Najvyšší súd po tom, ako Ústavný súd SR nálezmi č. k. II. ÚS 63/20112 a II. ÚS 426/2012 zrušil jeho rozhodnutia sp. zn. 7Sžso/7/2011 a 9Sžso/21/2011, rozhodol v daných veciach rozsudkami sp. zn. 7Sžso/32/2013 a 9Sžso/23/2013, pričom sa nestotožnil s názorom II. senátu Ústavného súdu SR a opätovne potvrdil rozsudky krajských súdov, ktorými boli zamietnuté žaloby proti rozhodnutiam žalovaného vo veciach poistenia advokátov ako SZČO. Naviac, uznesením pléna č. k. PLz. ÚS 1/2016-15 ústavný súd zamietol návrh II. senátu na účely zjednotenia odchylných právnych názorov na vyslovenie právnej vety: „Pokiaľ advokát zmenil formu výkonu advokácie zo samostatného výkonu advokácie na výkon advokácie ako konateľ spoločnosti s ručením obmedzeným, po takejto zmene formy výkonu advokácie mu nezostal zachovaný status samostatne zárobkovo činnej osoby pre účely zákona o sociálnom poistení."

Vzhľadom na uvedené odvolací súd nepovažoval za relevantné tvrdenie žalobcu, že mu dňom 31.12.2007 zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie. Z rovnakého dôvodu je nesprávny i názor krajského súdu.

Rovnako ako žalobcovi napriek zmene formy výkonu advokácie zostal zachovaný status advokáta podľa zákona o advokácii, zostal mu zachovaný aj status SZČO na účely zákona č. 461/2003 Z. z.

Pochybením krajského súdu bolo, že sa nezaoberal návrhom žalobcu na prerušenie konania. Ak by počkal na rozhodnutie Ústavného súdu SR, ktorý uznesením č. k. II. ÚS 218/2015-19 zo dňa 01.04.2015 rozhodol tak, že sťažnosť žalobcu odmietol ako zjavne neopodstatnenú, zaujal by vo veci iný právny názor. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie podľa § 250ja ods. 3 veta druhá v spojení s § 221 ods. 1 písm. h) O.s.p.

V ďalšom konaní bude úlohou krajského súdu preskúmať rozhodnutie žalovaného v medziach žaloby. V novom rozhodnutí krajský súd znovu rozhodne aj o náhrade trov konania, vrátane trov konania odvolacieho (§ 224 ods. 3 O.s.p.).

Toto rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.